

El fet que el Passeig dels Samalers hagi estat convertit en una mena de caserna prefabricada amb la qual em topo de nassos cada dia, provoca en mi un estat de cabreig creixent, però aquest mes d'agost passat em portà a un descobriment inaudit.

Fent el camí habitual per anar al centre, enfilava el carrer de la Rosa sense recordar que aniria a parar de morros a la infame baluerna grisosa i que no podria travessar el que abans era el Passeig.

–Càgum Ceuta!– se m'escapà en veu alta, quan passava per davant del captaire de sempre, agenollat davant d'un cartell de grafia curiosa, que deu ser l'idioma modern, on explica, en tres àgils ratlles, una meritòria novel·la naturalista amb les esses i les enes del revés.

El pobre agenollat s'espantà i enretirà el seu cartró del "modus vivendi", potser tement que li esparraqués la fesomia penosa que li proporciona el pa i que m'obligà, per fer-me perdonar la intemperança sobtada, a amollar cinc durets dins la palan-gana que mostrava al final d'un braç que semblava mort, com de fusta. Vaig seguir caminant, disposat a voltar per davant d'allò que fou cal Massons i que ara han convertit en una botiga hortera plena de roba hortera, de clients horteres i de cridanera música hortera i vaig travessar el passeig empolsinat, on un parell de paletes feien el cigarret a l'ombra d'un tros de paret, tot guaitant a dins de l'obra. Gesticulaven molt i tenien un posat amoïnàt, que em cridà l'atenció, per això m'hi aturí un instant, encuriosit.

–Què, com va la feina? – vaig fer per donar-los conversa.

Em miraren com si els hagués fet un retret, una mica mosquejats, i el més alt i ferreny s'afanyà a exclamar:

–No sé si ho podem acabar mai, això! Quan no és un all és una ceba... I ara: una altra punyeta de forn de terrissa!

No vaig entendre'l i vaig fer cara d'interès.

–Que cada vegada que foradem una mica surten coses. I hem de

cròniques urbanes

Crònica de la pèrdua d'un document sensacional

FELIU VALLÈS

parar, cridar l'encarregat, agafar el què trobem, dur-ho a l'Ajuntament i allà s'ho miren i remiren, vénen un parell de savis que escarben amb martellets i pinzells i ens fan anar a foradar a una altra banda, on, és clar, no triguem a sortir-nos pedres i ferregots vells, d'aquests que es veu que tenen tan valor però que ningú no ho diria i, apa!, tornem a aturar la feina. D'aquesta manera no es pot treballar, escolti!

Aquell discurs contrariat em seduí. –Sí, és clar! – vaig fer per posar-me'ls de la meva banda – I ara... què han trobat?

Miraren a una banda i l'altra amb ulls sigilosos i em van fer entrar a l'obra. La meva edat no és per anar fent equilibris per taulons i forats, però vaig poder arribar fins un tros endins on em mostraren un esvoranc i uns totxos que, segons afirmaren ells que es veu que ja hi entenien, demostraven que allí també hi havia un altre forn de terrissaire com el que havien trobat a cal Ventura, quan hi feien obres.

–Ah, vaja! – se m'escapà – Un altre forn! Si es veu que tot el subsòl de la ciutat n'és ple! Aquí davant mateix, en aquella botiga de jerseis de penja i despenja...

–Shht! – em feren abaixar la veu – Ja ho sabem, però com que tenim ordres de no tocar res fins que vingui l'encarregat... Doncs, toca't els nassos i atura la feina.

–Però vostès han d'entendre que potser a sota hi ha alguna cosa que desvetlla incògnites històriques de la ciutat que convé estudiar i...

–I un rave, sabem, nosaltres! Nosaltres només sabem que anem a preu fet i que, a aquest pas, no acabarem abans del 2000! Que per això ens hem quedat pencant quan tothom fa vacances, però no hi ha manera d'avançar.

Mentre ell es queixava, jo no podia treure els ulls de l'avenc profund que havien excavat, hipnotitzat per l'atractiu que qualsevol investigador sent davant el desconegut i, potser pels anys que ja tinc, intuït que ens trobàvem a prop d'alguna cosa important, perquè la cama esquerra, que la tinc una mica ressentida, se'm movia, nerviosa, com sol passar-me sempre que estic a punt de topiar amb alguna cosa extraordinària. (Ja em passà el dia que vaig creuar-me a la impensada amb Josep Pla al davant de la Casa de la Caritat, llavors que encara hi havia Casa de la Caritat, en tombar el carrer Vilarrúbies, l'any 59; però això és una altra història que, si em vaga, un dia explicaré).

Amb els ulls fixos en el pou i amb la cama cada vegada més inquieta, vaig aclucar els ulls perquè em semblà veure alguna cosa que sortia de sota la runa que s'amuntegava arran del forat.

–Què és això? – assenyalí amb el dit.

Els dos paletes, més àgils que jo, feren un pas endavant per abastar el que els assenyalava. Varen estirar de sota el munt de rocs i terra la punta d'una mena de lona i aparegué un embolcall brut de tela basta, que em van allargar. Llavors, en tenir entre les meves mans la deixalla històrica, vaig sentir allò que ben poques persones deuen haver sentit: que hom ha nascut per fer grans coses i que, tot i que la dissort no li ho ha permès, un atzar benigne ofereix la possibilitat de ser feliç i saber per què hem nascut.

RESTAURANT
cuina de mercat

Pintor Borrassà, 43-47 • 08205 SABADELL
Tels. 93 727 70 42 - 93 726 27 91

–La mare del Tano! – feien ells, a cor, lamentant-se – Ja només faltava que trobessin una altra cosa!

El que per a ells era una desgràcia jo ho sentia com un goig infinit, que augmentà encara més en desem-bolicar l'atuell i veure que contenia una clau enorme rovellada, com si fos del pany d'un castell i uns documents escrits en lletra gòtica damunt d'uns plec de paper apergaminat.

–Ospa! -vaig dir- Això és fantàstic!

–Sí, ja podeu comptar! – féu un dels dos paletes – Una setmana més amb el forat obert i els savis escar-bant! I nosaltres que ja no sabem on foradar, sense trobar-hi noses!

Llavors, ho confesso, vaig tenir una idea maligna, perversa, que potser fou la que em va valer el càstig final del meu meravellós descobriment.

–Ja podeu pensar que les obres estaran paralizades, com a mínim mig any, quan vegin això els tècnics!

–Mig any? – bramularen, furiosos – I una merda! – s'excediren, escatològics.

–Amb tot, si voleu... – vaig posar en marxa el meu pla sobtat amb veu discreta -Jo puc endur-me això a casa i dir que m'ho he trobat allà, escarbat l'eixida, per exemple. A vosaltres no us empiparan i a mi m'ajudaran a arrencar un magraner bord que em fa més nosa que servei.

Es miraren en silenci, alçant les celles i el més fort va dir:

– I voleu dir que això que hem trobat no val uns diners que vós penseu embutxacar-vos...? – li picà l'ullet a l'altre.

–A mi, com a bon ciutadà – em vaig posar gallet -, el que m'interessa és que el mercat estigui acabat d'una vegada i que no es perdin els testimonis dels nostres avantpassats!

–Tot el que vulgueu, avi – respongué el més jove – però us faran una eixida nova i això val calés. Si us donem el paquetet podrieu ser generós i esquitxar, no sé..., cinc mil duros...

Amb posat d'ofès, però imaginant-me que ja era meva la troballa meravellosa, vaig regatejar fins arribar a quinze mil pessetes. Tancàrem el tracte. Vaig pujar a la superfície i amb tota velocitat de què vaig ser capaç m'arribí al caixer automàtic de "La Caixa". Quan vaig tornar m'esperaven a fora amb el paquet embolicat dins d'un paper de diari, dissimulat. Vaig allargar-los el bitllet i m'afanyí a entrar a Sant Fèlix, per, en la tranquil·litat sacra d'aquell lloc, revisar el tresor que acabava d'adquirir.

Amb esforç, donada la meua vista ja feble i l'escassa il·luminació del lloc, vaig intuir fragments dels documents i vaig estar a punt de trencar el silenci de l'església amb un crit de goig. Llegia, emocionat, un paper escrit en cal·ligrafia potser carolíngia, mig en llatí i mig en català, que deia que aquella era la clau de la vila de Terrassa, que es deia així perquè tenia una terra incultivable i erma, però que, en canvi, era molt bona per a fer gerros, càn-tirs i atuells de fang. Els altres papers, datats al maig de 1053, llistaven un seguit de noms de terrissaires sabadellencs que, de nit, en secret, deien que s'acostaven al llogarret veí per escarbar la terra i endur-se-la per treballar. I foren ells, els qui batejaren aquell poblet amb el nom humorístic de Terrassa que encara porta avui. Allò era l'explicació científica del fet que Sabadell fos ple de forns de terrissa i que Terrassa, avui, sigui una ciutat plena de pujades i baixades, perquè els terrissaires de Sabadell varen anar

buidant-la per sota. Extraordinari testimoni històric que, a més, trencava amb la farsa de la doble capitalitat i explicava, com deia el darrer document, que els terrassencs, temerosos que el terra se'ls empassés, havien demanat ajut al clero i havien fet posar la seu eclesiàstica allí.

Vaig resar, per donar les gràcies al nostre patró Sant Feliu i vaig sortir de l'església amb la mirada il·luminada, convençut que el meu descobriment em faria cèlebre i que em guanyaria la medalla de la ciutat i el títol de fill predilecte.

Però, com tothom sap, les males accions reben sempre una paga amarga i el meu tracte enganyós amb els paletes no havia d'acabar bé. Vaig girar per baixar pel carrer de Sant Quirze i, al costat de l'aparador dels llums de cal Vié, un jove amb una motorassa enorme s'aturà al meu costat per demanar-me l'hora. Vaig fer el gest per mirar el rellotge amb el braç lliure, mentre amb l'altre aguantava el meu tresor i, a la impensada, el motorista clavà estrebada del paquet i fugí rabent carrer enllà, fent inútils els meus crits, perquè era l'agost i només hi havia quatre gats traginant una mandra física i mental horrorosa, per la xafogor enganxosa de l'urbs.

És per això, doncs, que només puc donar paraula del meu descobriment, perquè els documents se'ls endugué aquell gamberro motoritzat i ara deuen ser colgats a qual-sevol contenidor, perduts sense remei o, en tot cas, a mans d'algun terrassenc que, és clar, no els donarà mai a conèixer.

Heus ací la crònica d'un descobriment sensacional, perdut, potser per un excés d'ambició que ara confesso. Però què hauria fet, qualsevol sabadellenc un xic sensible?

MARCS I
MOTLLURES
Berrocal

Gràcia, 140 baixos • 08201 SABADELL
Telèfon 93 725 81 42

Interiors
"tot un estil"
MOBLE DISSENY
I DECORACIÓ
Sant Cugat, 11 - SABADELL

**JOIERIA
SENSERRICH**

de Teresa Senserrich
CASA FUNDADA EN 1882

Sant Quirze, 17 • Tel. 93 725 75 96
08201 SABADELL